

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І ТУРИЗМУ

КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕРГОТЕРАПІЯ В ПЕДІАТРІЇ**

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія

спеціалізація/освітньо-професійна програма: 227.2 Ерготерапія

освітньо-професійна програма: Ерготерапія

код дисципліни в освітньо-професійній програмі: ОК.ЕТ 7

мова навчання: українська

Розробники:

Вітомська Марина Валентинівна, викладач кафедри фізичної терапії та ерготерапії, marinavitomskaya@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формулювання теоретичних знань та практичних навичок для ефективного ерготерапевтичного втручання в процесі реабілітації дітей різних вікових періодів та з неврологічними та ортопедичними патологіями, а саме набуття знань щодо скринінгу та клієнтоцентричного обстеження дитини. А також у співпраці з пацієнтом/клієнтом формулювати та документувати цілі програми ерготерапії або складових індивідуальної програми реабілітації, корегувати програму та надавати рекомендації стосовно продовження реабілітації. Оволодіння навичками терапевтичних стосунків з клієнтом, членами його родини та професійних взаємовідносин з фахівцями міждисциплінарної команди. Обсяг дисципліни – 6 кредитів ЄКТС. Основні теми: особливості дитячого віку; психомоторний розвиток дітей; розвиток вищої нервової діяльності; процес ерготерапії і ерготерапевтичного обстеження в педіатрії; процес ерготерапії при дитячому церебральному паралічі; процес ерготерапії при вроджених вадах та аномаліях розвитку у дітей; консультативний процес в ерготерапії для батьків (опікунів) при виписці дитини. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та іспиту.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at formulating theoretical knowledge and practical skills for effective occupation therapy intervention in the process of rehabilitation of children of different ages and with neurological and orthopedic pathologies, namely acquiring knowledge about screening and client-centric examination of the child. Also, in collaboration with the patient / client, formulate and document the goals of the occupation therapy program or the components of the individual rehabilitation program, adjust the program and provide recommendations for the continuation of rehabilitation. Mastering the skills of therapeutic relationships with the client, family members and professional relationships with specialists of the multidisciplinary team. Discipline - 6 ECTS credits. Main topics: features of childhood; psychomotor development of children; development of higher nervous activity; the process of occupation therapy and occupation therapy examination in pediatrics; the process of occupation therapy in pediatric cerebral palsy; the process of occupation therapy for birth defects and developmental abnormalities in children; counseling process in occupation therapy for parents (guardians) at discharge of the child. The final grade is formed taking into account the results of the current control and examination.

Мета навчальної дисципліни – отримання теоретичних знань і практичних навичок для створення, реалізації та коригування програм ерготерапевтичного втручання для дітей з різними патологіями.

Обсяг навчальної дисципліни – 6 кредитів ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	24	0	36	0	120	180

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами:

на другому (магістерському) рівні вищої освіти: «Анатомія людини», «Фізіологія», «Біомеханіка», «Основи медичних знань», «Основи практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії».

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин			
	денна форма навчання			
	Усього	у тому числі		
		л.	прак.	с. р.
Тема 1. Особливості дитячого віку.	22	2	4	16
Тема 2. Фізичний та психомоторний розвиток дітей.	20	2	2	16
Тема 3. Розвиток вищої нервової діяльності.	22	2	4	16
Тема 4. Процес ерготерапії і ерготерапевтичного обстеження в педіатрії.	26	2	6	18
Тема 5. Процес ерготерапії при дитячому церебральному паралічі.	34	6	6	22
Тема 6. Процес ерготерапії при вроджених вадах та аномаліях	28	4	6	18

розвитку у дітей.				
Тема 7. Консультативний процес в ерготерапії для батьків (опікунів) при виписці дитини.	18	2	2	14
Всього годин:	180	24	36	120

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Особливості дитячого віку.

Загальні відомості про ембріогенез. Вікова фізіологія. Сучасні дані про періоди дитячого віку та значення періодизації для індивідуального підходу до здорових і хворих дітей.

Тема 2. Психомоторний розвиток дітей.

Поняття про психомоторний розвиток дітей, його особливості в різні періоди дитячого віку. Закономірності формування рухових умінь і навичок у розвитку основних рухових якостей дитини.

Тема 3. Розвиток вищої нервової діяльності.

Основні типи вищої нервової діяльності. Вікові особливості вищої нервової діяльності дітей і підлітків. Оточення, ролі і заняття дітей в сучасному суспільстві.

Тема 4. Процес ерготерапії і ерготерапевтичного обстеження в педіатрії.

Способи оцінки (спостереження, інтерв'ю самозвіт, стандартизовані та нестандартизовані тести). Оцінка навичок рук відповідно фізіологічного розвитку дитини. Обстеження при розладах чутливості, зорових та слухових розладах. Обстеження когнітивних функцій. Основні принципи побудови індивідуального ерготерапевтичного втручання на основі даних обстеження та індивідуальних запитів пацієнта.

Тема 5. Процес ерготерапії при дитячому церебральному паралічі.

Визначення поняття дитячий церебральний параліч, причини виникнення. Клінічні прояви та вираженість функціональних порушень. Сучасні підходи до лікування та реабілітації дітей з ДЦП. Ерготерапевтичне втручання при різних формах ДЦП. Ортезування кисті, підбір нейро-ортезів для дітей.

Тема 6. Процес ерготерапії при вроджених вадах та аномаліях розвитку у дітей.

Аномалії розвитку сенсорних систем. Аномалії розвитку опорно-рухового апарату. Ерготерапевтичні заходи при вроджених аномаліях у дітей.

Тема 7. Консультативний процес в ерготерапії для батьків (опікунів) при виписці дитини.

Консультації батьків з наданням рекомендацій щодо формування навичок за реалістичні часові проміжки. Навчання батьків індивідуальним методам по формуванню навичок для досягнення поставлених цілей в реабілітації дитини.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин
		Денна форма навчання
Тема 1. Особливості дитячого віку.	1. Вікова фізіологія.	2
	2. Періодизація дитячого віку та значення періодизації для індивідуального підходу до здорових і хворих дітей.	2
Тема 2. Психомоторний розвиток дітей.	3. Поняття про психомоторний розвиток дітей, його особливості в різні періоди дитячого віку. Закономірності формування рухових умінь і навичок у розвитку основних рухових якостей дитини.	2
Тема 3. Розвиток вищої нервової діяльності.	4. Типи та особливості вищої нервової діяльності у дітей та підлітків	2
	5. Оточення, ролі і заняття дітей в сучасному суспільстві в залежності від віку дитини.	2
Тема 4. Процес ерготерапії і ерготерапевтичного обстеження в педіатрії.	6. Метод спостереження, інтерв'ю; підбір стандартизованих та нестандартизованих тестів відповідно до патології дитини.	2
	7. Гра, сенсорна інтеграція, терапія кисті.	2
	8. Побудови індивідуального ерготерапевтичного втручання: гра, сенсорна інтеграція, терапія кисті.	2
Тема 5 Процес ерготерапії при дитячому церебральному паралічі. терапевтичних вправ	9. Дитячий церебральний параліч; вираженість функціональних порушень в залежності від форми.	2
	10. Ортезування кисті, підбір нейро-ортезів для дітей з ДЦП.	2
	11. Побудова плану ерготерапевтичного втручання при ДЦП.	2
Тема 6. Процес ерготерапії при вроджених вадах та аномаліях розвитку у дітей.	12. Вроджені аномалії розвитку сенсорних систем у дітей. Аномалії розвитку опорно-рухового апарату.	2
	13. Види та застосування ортезів при ортопедичних проблемах кисті у дітей.	2
	14. Ерготерапевтичні заходи при вроджених	2

	аномаліях у дітей.	
Тема 7. Консультативний процес в ерготерапії для батьків (опікунів) при виписці дитини.	15. Побудова ерготерапевтичних консультацій та надання рекомендацій батькам.	2
Всього годин:		36

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин
		Денна форма навчання
Тема 1. Особливості дитячого віку.	1. Поняття ембріогенез. Вікова фізіологія.	6
	2. Періоди дитячого віку.	6
	3. Підготовка до практичного заняття з теми 1.	4
Тема 2. Психомоторний розвиток дітей.	4. Розвиток нервової системи.	6
	5. Етапи психомоторного розвитку та дитини.	6
	6. Підготовка до практичного заняття з теми 2.	4
Тема 3. Розвиток вищої нервової діяльності.	7. Вікові особливості вищої нервової діяльності дітей і підлітків.	6
	8. Ролі і заняття дітей відповідно віковій періодизації.	6
	9. Підготовка до практичного заняття з теми 3.	4
Тема 4. Процес ерготерапії і ерготерапевтичного обстеження в педіатрії.	10. Еволюція практики ерготерапії з дітьми	6
	11. Ерготерапевтичні моделі	4
	12. Стандартизовані та нестандартизовані ерготерапевтичні методи оцінки в педіатрії.	8
	13. Підготовка до практичного заняття з теми 4.	2
Тема 5. Процес ерготерапії	14. Рівні ураження за GMFSE та MACS при ДЦП.	8

при дитячому церебральному паралічі. терапевтичних вправ	15. Супутні проблеми дітей з ДЦП.	4
	16. Ерготерапевтичне втручання в мультидисциплінарній команді для дітей з ДЦП.	6
	17. Підготовка до практичного заняття з теми 5.	4
Тема 6. Процес ерготерапії при вроджених вадах та аномаліях розвитку у дітей.	12. Вроджені аномалії у дітей.	8
	13. Альтернативні види комунікації при вроджених аномаліях сенсорних систем.	4
	14. Побудова плану ерготерапевтичного втручання при вроджених аномаліях у дітей.	6
Тема 7. Консультативний процес в ерготерапії для батьків (опікунів) при виписці дитини.	22. Підготовка пацієнта до виписки.	6
	23. Процес консультування батьків.	8
Всього годин:		120

Очікувані результати навчання з дисципліни: формулювання теоретичних знань і практичних навичок для ефективного реалізації процесу ерготерапії дітей різних вікових періодів, завдяки:

знанням: сучасних даних про періоди дитячого віку та значення періодизації для індивідуального підходу до здорових і хворих дітей; моделей та теоретичних рамок практики в ерготерапії в педіатрії; процес побудови індивідуальної програми ерготерапевтичного втручання який ґрунтується на використанні науково-доказової бази;

умінням: підтримувати терапевтичні стосунки з клієнтом, членами його родини та професійні взаємовідносини з фахівцями міждисциплінарної команди; будувати, реалізовувати та корегувати процес ерготерапії для зазначеної категорії осіб.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та екзамену.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100, як суму балів за результатами поточного контролю на практичних заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з

тем, на які не передбачено аудиторних годин. Використовуються такі форми поточного контролю та розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми практичних занять	Засоби оцінювання	Кількість балів за тему
1. Вікова фізіологія.	Експрес-контроль (тестування)	5
2. Періодизація дитячого віку та значення періодизації для індивідуального підходу до здорових і хворих дітей.	Експрес-контроль (тестування)	5
3. Поняття про психомоторний розвиток дітей, його особливості в різні періоди дитячого віку.	Експрес-контроль (тестування)	5
4. типи та особливості вищої нервової діяльності у дітей та підлітків	Експрес-контроль (тестування)	5
5. Оточення, ролі і заняття дітей в сучасному суспільстві в залежності від віку дитини.	Кейси.	5
6. Метод спостереження, інтерв'ю; підбір стандартизованих та нестандартизованих тестів відповідно до патології дитини).	Кейси. Симуляція.	10
7. Гра, сенсорна інтеграція, терапія кисті.	Виконання індивідуальних завдань	5
8. Побудови індивідуального ерготерапевтичного втручання.	Презентація	10
9. Дитячий церебральний параліч; вираженість функціональних порушень в залежності від форми.	Експрес-контроль	5
10. Ортезування кисті, підбір нейро-ортезів для дітей з ДЦП.	Кейси.	10
11. Побудова плану ерготерапевтичного втручання при ДЦП.	Презентація	10
12. Вроджені аномалії у дітей.	Експрес-контроль (тестування)	5
13. Альтернативні види комунікації при вроджених аномаліях сенсорних	Виконання індивідуальних	5

систем.	завдань	
14. Побудова плану ерготерапевтичного втручання при вроджених аномаліях у дітей.	Презентація	10
15. Побудова ерготерапевтичних консультацій та надання рекомендацій батькам.	Виконання індивідуальних завдань	5
Усього:		100

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів, до заліку/екзамену не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Заліки/екзамени проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Критерії оцінювання

1. За участь у лекційному занятті студент отримує 1 бал.

2. Усна відповідь на питання практичного заняття оцінюється у 5 балів: 5 балів – студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує. 4 бали – студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей. 3 бали – студент засвоїв матеріал на репродуктивному рівні (переказування), приймає активну участь у роботі, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок. 2 бали – студент, який невпевнено переказує матеріал, під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок. 1 бал – студент, який не приймає участь в обговоренні питань на занятті. 0 балів – студент відсутній на занятті.

3. Виконання самостійної роботи, що підготував студент оцінюється у 5 балів: 5 балів отримує студент, який повністю розкрив тему самостійної роботи, використовував основну і додаткову літературу. Проявив самостійність і творчий підхід. Матеріал подано логічно і своєчасно. 4 бали отримує студент, який розкрив тему самостійної роботи за всіма пунктами плану, використав більшість рекомендованої літератури. Матеріал подано логічно, можливо не своєчасно. 3 бали одержує студент, який тему самостійної роботи розкрив не повністю (висвітлено не всі пункти плану, матеріал подано стисло). Використано недостатню кількість літературних джерел. Матеріал побудовано не логічно. 2

бали одержує студент, який розкрив незначну частину матеріалу (декілька пунктів плану), використав недостатню кількість літературних джерел. Відсутня логіка подачі матеріалу, а також порушена цілісність системи знань. Матеріал подано не своєчасно. 1 бал – студент роботу написав формально, стисло, не своєчасно. 0 балів – студент повідомлення не підготував.

4. Реферати чи ессе студентів оцінюються у 5 балів. 5 балів – робота має самостійний і творчий характер. Тема повністю розкрита. Матеріал викладений логічно, послідовно, обґрунтовано. Реферат чи ессе оформлені згідно вимог. Обсяг відповідає нормі. Під час захисту студент орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до визначеної проблеми. 4 бали – тема розкрита, матеріал подано відповідно пунктам плану, використано запропоновані джерела інформації. Інколи спостерігається порушення логіки. Реферат чи ессе оформлені згідно вимог. Обсяг відповідає встановленій нормі. Під час захисту студент вільно володіє і орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до питання. 3 бали – лише простежується спроба підійти до написання реферату чи ессе самостійно і творчо. Однак план реферату чи ессе не досконалий. Загальний зміст недостатньо структурований. Простежується невміння групувати матеріал, знаходити зв'язки, встановлювати співвідношення між частинами. Обсяг відповідає нормі. Під час захисту студент володіє інформацією на початковому рівні. 2 бали – реферат чи ессе написані нашвидку, фрагментарно. План відсутній або не відповідає змісту і формі. Тема розкрита частково. Під час захисту студент оперує лише загальними фразами. Структура доповіді не витримана, матеріал побудовано не логічно. 1 бал – реферат чи ессе написані фрагментарно. План відсутній або не відповідає змісту і формі. Тема не розкрита. Під час захисту студент не може відтворити матеріал. Доповідь стисла, не логічно побудована. 0 балів – реферат чи ессе не написані і не захищені.

5. Комп'ютерна презентація студентів оцінюються у 5 балів: 5 балів – робота має самостійний і творчий характер. Тема повністю розкрита. Матеріал викладений логічно, послідовно, обґрунтовано. Обсяг відповідає нормі (15 – 20 слайдів). Під час презентації студент орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до визначеної проблеми, володіє майстерністю усної доповіді. 4 бали – простежується творчий підхід при підготовці презентації. Тема повністю розкрита, матеріал подано послідовно. Інколи спостерігається порушення логіки. Презентація оформлена згідно вимог. Обсяг відповідає встановленій нормі. Під час презентації студент вільно володіє і орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до питання. 3 бали – загальний зміст недостатньо структурований. Простежується невміння групувати матеріал, знаходити зв'язки, встановлювати співвідношення між частинами. Обсяг відповідає нормі. Студент не повністю розкрив тему, вивчено недостатню кількість джерел інформації. Під час презентації студент володіє інформацією на початковому рівні. 2 бали – презентація підготовлена нашвидку, фрагментарно. Відзначений не самостійний підхід до виконання. Тема розкрита частково. Під час презентації студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Структура доповіді не витримана, матеріал побудовано не логічно. 1 бал – презентація підготовлена фрагментарно. Тема не розкрита. Під

час презентації студент не може відтворити матеріал. Доповідь стисла, не логічно побудована. 0 балів – презентація не підготовлена.

Підсумковий контроль.

Екзаменаційні вимоги:

1. Дайте визначення поняттю хронологічний вік.
2. Загальні відомості про ембріогенез.
3. Охарактеризувати періоди дитячого віку.
4. Вікові особливості вищої нервової діяльності дітей і підлітків.
5. Закономірності формування рухових умінь і навичок у розвитку основних рухових якостей дитини.
6. Особливості психомоторного розвитку в різні періоди дитячого віку.
7. Когнітивний розвиток та розвиток мови у дітей відповідно віковим періодам.
8. Основні типи вищої нервової діяльності.
9. Емоційний та соціальний розвиток дітей відповідно віковим періодам.
10. Дайте визначення другої сигнальної системи.
11. Побутова активність у дітей.
12. Основні етапи ерготерапевтичного процесу в педіатрії.
13. Етіологія, патогенез та клінічні ознаки дитячого церебрального паралічу.
14. Особливості порушення ковтання у дітей з ДЦП.
15. Терапія кисті та ортезування для дітей з ДЦП.
16. Класифікація та оцінка мобільності у дітей відповідно віковим періодам.
17. Підходи щодо формування навиків самостійного прийому їжі у дітей з ДЦП.
18. Аналіз дитячої гри як оцінка фізичних та пізнавальні здібності.
19. Основні правила підбору та виготовлення нейро-ортезів для дітей.
20. Аномалії розвитку сенсорних систем у дітей.
21. Види та оцінка чутливості у дітей.
22. Характеристика ерготерапевтичних моделей які використовуються в педіатрії.
23. Аномалії розвитку опорно-рухового апарату у дітей.
24. Стереогнозія. Та етапи обстеження.
25. Інтегративно сенсорні здібності дитини.
26. Основні способи використання гри та дозвілля в педіатрії ерготерапевтом.
27. Ерготерапевтичні заходи при вроджених аномаліях у дітей.
28. Ерготерапевтична оцінка навичок рук.
29. Визначення поняття «гра», її значення, функції та форми.
30. Характеристика великої моторики на верхніх кінцівках.
31. Оцінка дрібної моторики у дітей відповідно вікової періодизації.
32. Основні правила консультування батьків з наданням рекомендацій щодо формування навиків за реалістичні часові проміжки.
33. Особливості ерготерапевтичного обстеження дітей при зорових та слухових розладах.
34. Критерії обстеження когнітивних функцій.

35. Перерахуйте допоміжні пристосування (ТСП) для дітей з ДЦП.
36. Стандартизовані та нестандартизовані тести для ерготерапевтичної оцінки в педіатрії.
37. Інтерв'ю та самозвіт при обстеженні дитини.
38. Оточення, ролі і заняття дітей в сучасному суспільстві.
39. Ерготерапевтичне спостереження як спосіб оцінки дітей.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна література:

1. Айрес ЕДж. Ребенок и сенсорная интеграция. Понимание скрытых проблем развития. 2009. 272 с.
2. Ключкова ЕВ. Введение в физическую терапию. Реабилитация детей с церебральным параличом и другими двигательными нарушениями неврологической природы. 2014.
3. Нэнси Р. Финни. Ребенок с церебральным параличом. Помощь, уход, развитие. Книга для родителей. 2001.
4. Case-Smith, J., Clifford O'Brien, J. Occupational Therapy for children and adolescents. Elsevier. 2015.
5. Shelley Mulligan. Occupational Therapy Evaluation for Children. 2003.

Додаткова література:

1. Case-Smith J, Clifford O'Brien, J. Occupational Therapy for children and adolescents. Elsevier. 2015
2. Edited by Sylvia Rodger. Occupation Centred Practice with Children A Practical Guide for Occupational. Therapists. 2010.
3. Chia Swee Hong Lynne Howard. Occupational Therapy in Childhood 2002.